

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

КАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІДПРИЄМНИЦТВА

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

_____ В. С. Чопей

« ____ » _____ 20 ____ р.

Силабус

_____ ОК 2.12 Страхова справа _____

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма _____ Фінанси, банківська справа та страхування _____

(назва освітньої програми)

освітнього рівня _____ Бакалавр (перший рівень вищої освіти) _____

(назва освітнього рівня)

галузь знань _____ 07 Управління та адміністрування _____

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) _____ 072 Фінанси, банківська справа та страхування _____

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж _____ Карпатський інститут підприємства _____

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: _____ 210 год., 7 _____

Форма підсумкового контролю: _____ екзамен _____

Хуст 2021 рік

ІНФОРМАЦІЯ	
ПРО ВИКЛАДАЧА ТА ДОПОМІЖНИХ ОСІБ	
Викладач	<i>Волощук Надія Юріївна, доцент</i>
Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання	<i>П.І.Б. осіб, залучених до викладання, місце роботи, посада, науковий ступінь, вчене звання</i>
Профайл викладача	<i>Посилання на сторінку викладача на сайті навчально-виховного підрозділу</i>
Канали комунікації	<p>Телефон деканату: 0971434146</p> <p>Телефон викладача: 0976698635</p> <p>Електронна пошта:</p> <p>Nadezdavoloshka@gmail.com</p> <p>Вайбер: 0976698635</p> <p><i>Кабінет (електронний кабінет):</i></p>
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу http://vo.ukraine.edu.ua/ за адресою	<p><i>Посилання на курс</i></p> <p>https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=2222</p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 7	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Вид дисципліни <u>обов'язкова</u>	
	Спеціальність <u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u> (шифр і назва)	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 1	Спеціалізація (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин – 210		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 12	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр (перший рівень вищої освіти)</u>	45 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	8 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		135 год.	192 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид семестрового контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 55,5%

для заочної форми навчання – 9,4%

ПЕРЕДРЕКВІЗИТИ:

Вивченню дисципліни «Страхова справа» передують такі навчальні дисципліни як «Економіка підприємства», «Фінанси», «Охорона праці в галузі», «Гроші та кредит».

ПОСТРЕКВІЗИТИ

Після вивчення дисципліни «Страхова справа» студенти вивчатимуть дисципліни «Банківська система», «Статистика».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення курсу: є здобуття студентами знань з теорії та організації страхового ринку, а також з практики здійснення страхування юридичних та фізичних осіб; вивчення механізму надання страхових послуг юридичним та фізичним особам, що дозволить сформувати рівень знань, який дасть змогу плідно працювати на страховому ринку.

Завдання курсу є:

- з'ясування об'єктивної необхідності, сутності та ролі страхування в умовах ринкової економіки;
- характеристика організації страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності;
- вивчення основних умов та порядку здійснення особового страхування, страхування майна, страхування відповідальності та перестраховування;
- висвітлення особливостей фінансової діяльності страховиків;
- розгляд основних чинників, котрі забезпечують фінансову надійність та платоспроможність страхової компанії.
- вивчення сутності страхових послуг;
- висвітлення ролі маркетингу в страховій діяльності;
- організація роботи страхових компаній щодо здійснення андеррайтингу та укладення договорів страхування;
- вивчення механізму надання страхових послуг з основних видів особового страхування, страхування майна і відповідальності.
- висвітлення особливостей фінансової діяльності страховиків;
- розгляд основних чинників, котрі забезпечують фінансову надійність та платоспроможність страхової компанії.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- ✓ теоретичні аспекти страхування та надання страхових послуг;
- ✓ причини виникнення і переваги страхування;
- ✓ особливості та шляхи удосконалення фінансової діяльності страховиків;

вміти:

- ✓ застосовувати практиці принципи формування страхових тарифів та їх складові;
- ✓ укладати договори з будь-якого ліцензованого виду страхування;
- ✓ розробляти продукти маркетингу у страхуванні;
- ✓ визначати об'єктивну необхідність страхових послуг;
- ✓ застосовувати на практиці умови надання страхових послуг в галузі майнового та особистого страхування;
- ✓ створити власну страхову компанію.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Характеристика теорії страхування та організації страхового ринку.

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування.

Необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту.

Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування та його місце в системі економічних категорій. Функції страхування. Принципи страхування.

Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації, її наукове та практичне призначення.

Класифікація страхування за об'єктами. Галузі страхування: майнове, особове та страхування відповідальності. Види страхування.

Класифікація за родом небезпеки: страхування фінансово-кредитних, транспортних, сільськогосподарських, вогневих та інших ризиків.

Класифікація за формами здійснення. Обов'язкове страхування. Доб-ровільне страхування.

Класифікація за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб всіх форм власності. Страхування громадян.

Класифікація за спеціалізацією страховика. Ризикові види страхування. Страхування життя. Перестрахування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику та його основні характеристики. Місце ризику у страхуванні.

Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту у встановленні та визначенні методів впливу на ризик.

Основні види ризиків. Суб'єктивні та об'єктивні ризики. Матеріальні та нематеріальні ризики. Чисті та спекулятивні ризики. Спеціальні ризики. Оцінка ризику та визначення доцільності його страхування.

Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок

Страховий ринок: сутність, основні види та елементи. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників. Суб'єкти страхового ринку. Роль посередників (страхових агентів та страхових брокерів) у здійсненні страхової діяльності.

Основні етапи розвитку страхового ринку в Україні.

Сутність та завдання маркетингу в страхуванні. Реалізація страхових послуг.

Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання.

Права та обов'язки сторін у страхуванні. Контроль за виконанням договорів.

Тема 5. Страхова організація

Організаційні форми страховиків. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страховиків.

Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

Структура страхових компаній. Центральні офіси, філіали та представництва. Управління страховою компанією.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність та значення державного регулювання страхової діяльності. Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів.

Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Тема 7. Особове страхування

Основні підгалузі особового страхування: від нещасних випадків, страхування життя, медичне страхування. Ризикові та нагромаджувальні види особового страхування.

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Обов'язкове страхування життя і здоров'я окремих категорій державних службовців та посадових осіб. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті.

Добровільне індивідуальне та колективне страхування від нещасних випадків.

Медичне страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Принципи організації та умови проведення обов'язкового медичного страхування. Особливості здійснення добровільного медичного страхування.

Тема 8. Страхування майна

Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

Страхування транспортних засобів: автомобільного, морського та авіаційного транспорту.

Страхування вантажів.

Страхування майна юридичних осіб. Страхування основних засобів. Страхування оборотних засобів та інших нематеріальних активів.

Страхування технічних ризиків.

Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств: страхування врожаю сільськогосподарських культур, тварин, будівель та іншого майна.

Тема 9. Страхування відповідальності

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро України та його функції. Міжнародна система "Зелена картка".

Страхування відповідальності боржника за неповернення кредитів. Страхування депозитів.

Страхування відповідальності роботодавців за безпечні умови праці.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Страховання професійної відповідальності.
Страховання за забруднення довкілля.

Тема 10. Співстраховання та перестраховання

Необхідність та сутність перестраховання. Суб'єкти перестраховання. Законодавчі вимоги щодо здійснення перестраховальних операцій. Методи проведення перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Порівняльний аналіз методів перестраховання.

Форми проведення перестраховальних операцій. Пропорційне перестраховання. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестраховання, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестраховання на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.

Співстраховання та механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Склад доходів страховика: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестування тимчасово вільних коштів, інші доходи.

Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії та порядок їх визначення.

Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів та їх різновидності.

Інші доходи страховиків.

Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум та страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової організації.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Порядок розрахунку прибутку від інвестиційної діяльності.

Оподаткування прибутків страховика: отриманих від страхової діяльності при страхуванні життя та при ризикових видах страхування; отриманих від інвестиційних та інших операцій. Розподіл решти прибутку після оподаткування.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Економічний зміст та значення фінансової надійності страхової компанії.

Формування збалансованого страхового портфелю як основи забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.

Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви та їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний та нормативний запас платоспроможності, порядок їх обчислення.

Змістовий модуль 2. Сутність та особливості надання страхових послуг.

Тема 1. Страхова послуга й особливості її реалізації.

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Визначення та особливості страхової послуги. Економічна необхідність надання страхових послуг фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Класифікація страхових послуг за способом споживання, за критерієм клієнта, за об'єктами страхування, за формами здійснення.

Роль маркетингу в страховій діяльності. Служба маркетингу страхової компанії та її функції.

Маркетингові дослідження і маркетингова політика страховика.

Інструменти маркетингу та їх вплив на страхову діяльність. Страховий продукт. Ціна страхового продукту. Реалізація страхового продукту. Засоби сприяння реалізації продуктів.

Реалізація страхових продуктів та основні її етапи:

- аквізиція;
- супровід договору страхування;
- дії при настанні страхового випадку та страхове відшкодування.

Вивчення і формування попиту на страхові послуги. Система продажу страхових послуг (так звані “канали збуту”). Безпосередній (прямий) продаж. Продаж через страхових посередників. Продаж через нестрахових посередників (банки, Інтернет, спеціалізовані магазини та ін.).

Роль страхових посередників у реалізації страхових продуктів. Права і обов’язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї.

Контроль страхових компаній та органу страхового нагляду за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. Порядок укладення та ведення страхової угоди.

Етапи страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладення договору страхування; видача полісів; врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма, зміст, значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику, вирішення питання про прийняття об’єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшиза; винятки і застереження; розрахунок страхової премії. Система страхового забезпечення.

Процедура підготовки та укладення договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст та структура страхового полісу. Страхове свідоцтво. Страховий сертифікат.

Правила та умови страхування.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Акт про страховий випадок. Виплата відшкодування.

Тема 3. Страхування життя та пенсій.

Необхідність і значення страхового захисту життя та пенсій громадян. Особливості страхування життя.

Нова редакція (2019 р.) Закону України „Про страхування” про термін „страхування життя”, ризику з цього виду страхування та вимоги щодо його здійснення.

Класифікація видів страхування життя. Поняття про захисні, нагромаджувальні і змішані види страхування життя. Індивідуальні та колективні види страхування життя.

Характеристика страхових послуг зі страхування життя на українському страховому ринку. Порядок здійснення основних різновидів нагромаджувального і змішаного страхування життя: традиційних видів змішаного страхування життя,

страхування життя дітей до повноліття і вступу в шлюб; страхування дітей для отримання освіти; родинного страхування та інших видів.

Порядок страхування життя для отримання додаткової пенсії.

Основи побудови тарифів зі страхування життя. Таблиця смертності та її значення.

Організація роботи страхової компанії, пов'язаної із здійсненням страхуванням життя та пенсій. Порядок укладення і обслуговування страхового договору.

Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Тема 4. Страхування від нещасних випадків.

Необхідність та значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування від нещасних випадків. Основні види та форми здійснення.

Обов'язкові види страхування життя і здоров'я згідно Закону України „Про страхування” (редакція 2019 р.).

Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті та порядок його здійснення.

Добровільні види страхування від нещасних випадків та порядок їх здійснення. Індивідуальне страхування від нещасних випадків: дітей, школярів, молоді і студентів, дорослих.

Колективне страхування від нещасних випадків (туристів, працівників підприємств). Особливості укладення договору страхування від нещасних випадків та порядок здійснення страхових виплат.

Тема 5. Медичне страхування.

Страхова медицина та медичне страхування. Необхідність, сутність та сучасний стан розвитку медичного страхування в Україні. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми здійснення медичного страхування та їх особливості.

Обов'язкове медичне страхування (ОМС). Принципи здійснення. Суб'єкти ОМС. Проблеми впровадження в Україні. Проект Закону України „Про загальнообов'язкове державне медичне страхування” і особливості його здійснення.

Добровільне медичне страхування (ДМС). Об'єкт та суб'єкти ДМС. Договір страхування. Порядок укладення та виконання умов договору ДМС. Функції консультативно-диспетчерського пункту (КДП). Порядок виплат за договорами ДМС.

Види ДМС. Страхування здоров'я на випадок хвороби. Безперервне страхування здоров'я. Медичне страхування громадян, котрі виїжджають за кордон.

Порядок надання медичної допомоги іноземним громадянам, які тимчасово перебувають на території України.

Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків.

Зміст поняття „підприємницькі ризики”. Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми і види страхування.

Страховання на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки. Основний та додатковий договори страхування. Характеристика основних умов страхування.

Примітка: в цій та кожній наступній темі всі види страхування вивчаються за схемою:

- суб'єкти страхування;
- об'єкти страхування;
- обсяг відповідальності;
- страхова оцінка, страхова сума;
- андеррайтинг і укладення договору страхування;
- страхові тарифи і страхові премії;
- франшиза і система відповідальності;
- винятки і застереження;
- порядок визначення збитків і виплата страхового відшкодування. Документи, необхідні для виплати.

Страховання від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Страховання відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється; за забезпечення зайнятості робочих місць; забруднення навколишнього середовища, страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємства.

Тема 7. Сільськогосподарське страхування.

Сучасний механізм страхового захисту аграрного сектору економіки. Форми і види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Закон України „Про страхування” (редакція 2019 р.) про обов'язкове страхування врожаю сільськогосподарських культур в державних сільськогосподарських підприємствах, страхування озимих зернових і цукрових буряків в господарствах всіх форм власності. Особливості визначення вартості врожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії по визначенню збитків і страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Добровільне страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхування посівів сільськогосподарських культур. Методики визначення збитків.

Основні умови страхування тварин в сільськогосподарських підприємствах. Особливості добровільного страхування дорослого поголів'я, молодняка та племінних тварин.

Обов'язкове страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків.

Страховання будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Питання вдосконалення механізму страхового захисту аграрного сектору економіки в умовах ринку.

Тема 8. Страхування технічних ризиків.

Необхідність та значення страхування технічних ризиків. Розвиток страхування технічних ризиків на ринку страхових послуг України.

Види страхування та характеристика їх умов.

Страхування будівельно-монтажних ризиків.

Страхування машин від поломок.

Страхування електронної техніки.

Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань.

Тема 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків.

Необхідність та значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Взаємозв'язок кредиту і страхування. Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична.

Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Страхування експортних кредитів.

Основні різновидності страхування кредитів: страхування ризику непогашення кредиту; страхування майнової застави (іпотеки).

Специфічні види страхування при страхуванні кредитних ризиків: страхуванні відповідальності позичальника за непогашення кредиту, страхування виданих гарантій (порук) і отриманих гарантій (порук) та порядок їх здійснення.

Страхування комерційних (товарних) та споживчих кредитів (продажу товарів на виплат).

Особливості страхування банківських депозитів на випадок їх втрати внаслідок банкрутства банку.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування втрати прибутку (доходу) внаслідок знищення застрахованого майна; страхування ризику неплатежу, ризику невиконання договірних зобов'язань.

Тема 10. Автотранспортне страхування.

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків.

Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страхування автомобілів (автокаско). Характеристика умов страхування.

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Закон України „Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” від 1 липня 2004 року №1961-IV. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБ.

Міжнародна система “Зелена картка”, її розвиток.

Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.

Базові умови поставки згідно “Інкотермс – 90” та їх зв'язок зі страхуванням.

Тема 11. Морське страхування.

Необхідність і особливості страхування морських ризиків. Суб'єкти страхування. Клуби взаємного морського страхування.

Визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання.

Обов'язкові види морського страхування.

Страхування засобів водного транспорту (каско). Класифікація суден за категоріями ризику. Особливості визначення збитку. Види збитків:

- фізична загибель, ушкодження, ламання;
- виникнення відповідальності перед третіми особами;
- витрати судновласника.

Обсяг покриття. Умови та правила страхування. Поняття про окрему і спільну аварію.

Страхування відповідальності судновласників: перед третіми особами, за забруднення державних територіальних вод.

Страхування відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних із обслуговуванням морського транспорту, щодо відшкодування збитків, завданих пасажиром, багажу, пошти, вантажу, іншим користувачам морського транспорту та третім особам.

Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.

Страхування фрахту.

Добровільні види морського страхування. Страхування вантажів та багажу, страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника). Інші види.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів команди, пасажирів. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Характеристика інших умов страхування.

Перспективи розвитку морського страхування в Україні.

Тема 12. Авіаційне страхування.

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Законодавча база авіаційного страхування. Авіаційний поліс Ллойда.

Особливості розвитку авіаційного страхування в Україні. Обов'язкові та добровільні види авіаційного страхування.

Обов'язкове авіаційне страхування цивільної відповідальності, яке включає:

- страхування повітряних суден;
- страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошти, вантажу;
- страхування відповідальності експлуатанта повітряного судна за шкоду, заподіяну третій особі;
- страхування членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу;
- страхування працівників замовника авіаційних робіт, пов'язаних із забезпеченням технологічного процесу під час виконання авіаційних робіт.

Добровільні види авіаційного страхування. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Страхування відповідальності обслуговування повітряного простору. Інші види.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх здійснення.

Космічне страхування та його роль в забезпеченні економічного захисту космічної діяльності держави при реалізації космічних проектів. Характеристика ризиків космічних проектів. Види обов'язкового страхування космічних ризиків.

Особливості системи перестраховування авіаційних та космічних ризиків.

Тема 13. Страхування майна й відповідальності громадян.

Індивідуальна власність громадян як об'єкт страхування. Розвиток і сучасний стан страхування індивідуальної власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам – власникам майна. Суб'єкти страхування.

Страхування нерухомого майна громадян (будівель і споруд).

Страхування майна, котре належить підприємцям, які здійснюють діяльність без утворення юридичної особи.

Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування домашнього майна. Страхування квартир. Інші види страхування майна громадян.

Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види і форми страхування.

Обов'язкове страхування відповідальності власників собак щодо шкоди, яка може бути заподіяна третім особам. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї.

Обов'язкове страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Характеристика теорії страхування та організації страхового ринку.															
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування.	8	1		1			6	8	0		0			8	АР: СР:
Тема2. Класифікація страхування	8	1		1			6	8	0,5		0			7,5	АР: СР:
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	9	2		1			6	9	0,5		0			8,5	АР: СР:
Тема 4. Страховий ринок	9	2		2			5	9	0,5		0,5			8	АР: СР:
Тема5. Страхова організація	9	2		2			5	9	0,5		0			8,5	АР: СР:
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	8	2		1			5	8	0		0,5			7,5	АР: СР:
Тема7. Особове страхування	9	2		1			6	9	0,5		0,5			8	АР: СР:
Тема8. Страхування майна	9	2		2			5	9	0,5		0,5			8	АР: СР:
Тема 9. Страхування відповідальності	9	2		1			6	9	0,5		0,5			8	АР: СР:
Тема 10. Співстрахування та перестрахування	8	2		1			5	8	0		0,5			7,5	АР: СР:
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика	8	2		1			5	8	1		0,5			6,5	АР: СР:

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії	8	2	1			5	8	0,5		0,5			7	AP: CP
Модульний контроль														
Разом за змістовим модулем 1	102	22	15			65	102	5		4			93	
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості надання страхових послуг.														
Тема 1. Страхова послуга й особливості її реалізації.	8	1	1			6	8	0		0			8	AP: CP
Тема 2. Порядок укладення та ведення страхової угоди.	9	2	1			6	9	0		0			9	AP: CP
Тема 3. Страховання життя та пенсій.	8	2	1			5	8	0		0			8	AP: CP
Тема 4. Страховання від нещасних випадків.	8	2	1			5	8	0,5		0,5			7	AP: CP
Тема 5. Медичне страхування.	8	2	1			5	8	0,5		0,5			7	AP: CP
Тема 6. Страховання підприємницьких ризиків.	8,5	2	1,5			5	8,5	0,5		0,5			7,5	AP: CP
Тема 7. Сільськогосподарське страхування.	8	1	1			6	8	0,5		0,5			7	AP: CP
Тема 8. Страховання технічних ризиків.	9	2	1			6	9			0,5			8,5	AP: CP
Тема 9. Страховання кредитних і фінансових ризиків	8,5	2	1,5			5	8,5	0,5		0,5			7,5	AP: CP
Тема 10. Автотранспортне страхування.	9	2	1			6	9	0,5		0			8,5	AP: CP
Тема 11. Морське страхування.	7	1	1			5	7	1		0			6	AP: CP
Тема 12. Авіаційне страхування.	8,5	2	1,5			5	8,5	0,5		0,5			7,5	AP: CP
Тема 13. Страховання майна й відповідальності	8,5	2	1,5			5	8,5	0,5		0,5			7,5	AP: CP

громадян.															
Модульний контроль															
Разом за змістовим модулем 2	108	23		15			70	108	5		4			99	
Усього годин	210	45		30			135	210	10		8			192	
Модуль 2															
ІНДЗ															ІНДЗ:
Усього годин	210	45		30			135	210	10		8			192	

Примітки. 1. Слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення. 2. *АР* – аудиторна робота, *СР* – самостійна робота, *ІНДЗ* – індивідуальне завдання. 3. Можуть застосовуватися такі форми і методи контролю знань, як опитування, письмове завдання для самостійного опрацювання, реферат, співбесіда, огляд додаткової літератури, підготовка та проведення презентації, складання кросворду за основними термінами теми, контрольна робота, письмове тестування, експрес-тестування, комп'ютерне тестування тощо, а також наведені в розділі II таблиці пункту 11.1.

ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес у інституті реалізується в таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, практики, контрольні заходи, самостійна робота.

Основними видами навчальних занять є: лекції, практичні, семінарські заняття, комп'ютерний практикум та консультації.

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу. Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем. На підставі індивідуальних завдань (рефератів) студенти готують тези виступів з цих проблем.

Індивідуальне навчальне заняття – проводиться з окремими студентами, які виявили особливі здібності в навчанні та схильність до науково-дослідної роботи і творчої діяльності з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування, а також зі студентами, які мають певні проблеми (відставання у навчанні). Індивідуальні навчальні заняття організовуються у позанавчальний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Консультація – вид навчального заняття, на якому студент отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Під час підготовки до екзаменів (семестрових, державних) проводяться групові консультації.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Практика є необхідним компонентом підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації: а) словесні: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація

PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда; б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Рекомендована література

Основна

1. Александрова М. М. Страхування: навчально-методичний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002 – 208 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 6-е вид. , стер. - К.: Товариство ”Знання”, 2008. – 351 с.
3. Діденко Є.В. Страхування .Навч. посіб. / Х: Компанія СМІТ, 2009. – 180 с.
4. Залетов О.М. Страхування UA: Навчальний посібник. – К.: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2007. – 320 с.
5. Матюха М.М. Страхові послуги: Навчальний посібник для дистанційного навчання .-К.: Університет «Україна», 2007. -345с.
6. Плиса В.Й. Страхування Навч. Посіб. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2008, - 392 с.
7. Стожок Л.Г. Страхування: Навч. Посіб. Для дист. / за ред.. В.Г. Старостенко. – К.: Ін-т «Україна», 2005. – 163 с.
8. Страхування: Підручник // Кер. авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
9. Шумелда Я.П. Страхування: Навчальний посібник. Видання друге, розширене. – К.: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2007. – 384 с. – (Серія «Бібліотека страхування»).

Допоміжна

1. Про внесення змін до Закону України “Про страхування”. Закон України// Урядовий кур’єр, № 205,7 листопада 2001 р.
2. Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”// Україна- Бізнес, № 3, 21-28 січня 2003 р.
3. Про підприємства в Україні. Закон України. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 147 – 158.
4. Про господарські товариства. Закон України. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 159 – 185.
5. Про оподаткування прибутку підприємств. Закон України. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 301 – 385.
6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Закон України // Україна –Бізнес, № 35, 4-11 вересня 2001р.
7. Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України // Урядовий кур’єр, № 71, 2003.
8. Кодекс торгівельного мореплавства України. // Законодавство України про страхування: Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1997, №4. – с. 175 – 187.

9. Про обов'язкове страхування цивільно-правових відповідальності власників наземних транспортних засобів. Закон України від 1 липня 2004 року (зі змінами). // www.rada.gov.ua.
10. Вимоги до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та пере страховиків-нерезидентів. Затверджені постановою Кабінету Міністрів України №1640 від 15 жовтня 2003. // Україна-business. – 2003. - №46, 21-28 жовтня.
11. Правила розміщення страхових резервів зі страхування життя. Затверджені Держфінпослуг №2875 від 26 листопада 2004 року. // www.dfp.gov.ua // Нормативно-правова база.
12. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя. Затверджені Держфінпослуг №3104 від 17 грудня 2004 року (зі змінами і доповненнями). // www.dfp.gov.ua // Нормативно-правова база.
13. Концепція розвитку страхового ринку України до 2015 року // Україна - business. - №6, 2010 р.
14. Положення „ Про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та пере страхових брокерів” 2004 р. // www.dfp.com.ua.
15. Ліцензійні умови провадження страхової діяльності. Затверджені розпорядженням Держфінпослуг №40 від 28 серпня 2003 року (зі змінами і доповненнями). // www.dfp.gov.ua // Нормативно-правова база.
16. Положення про порядок здійснення операцій з перестраховання. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 427 – 428.
17. Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 431 – 433.
18. Положення про особливі умови діяльності страхових брокерів. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 436 – 439.
19. Положення про авіаційне страхове бюро. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 447 – 450.
20. Положення про морське страхове бюро. // Законодавство України про страхування: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – с. 450 – 453.
21. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності. Постанова Кабінету Міністрів України № 1000 від 11.07.2002 р. // Урядовий кур'єр, № 115, 2002 р.
22. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна

третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї. Постанова Кабінету Міністрів України № 402 від 29.03 2002 р. // Страхова справа, № 1, 2002 р.

23. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності власників собак, яка може бути заподіяна третім особам. Постанова Кабінету Міністрів України № 944 від 9.07 2002 р. // Урядовий кур'єр, № 128, 2002 р.

24. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів. Постанова Кабінету Міністрів України № 733 від 1.07 2002 р. // Урядовий кур'єр, № 115, 2002 р.

7.4. Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. <http://insins.net/insurance/>

2. <http://intkonf.org/klimchuk-av-kudelskiy-ve-tendentsiyi-rozvitku-rinku-strahovih-poslug-vukrayini>

3. www.dfp.gov.ua

4. www.rada.gov.ua.

Індивідуальні завдання з дисципліни ґрунтуються на вивченні чинного страхового законодавства, правил вітчизняних страхових компаній, статистичних даних, сайтів в Інтернеті, рейтингу страхових компаній за даними Ліги страхових організацій України, широкого вивчення та аналізу наукових статей у фахових журналах та збірниках.

Метою виконання ІНДЗ є оволодіння практикою розробки страхових продуктів у страхових компаніях, розробкою реклами до них, порядком укладення страхових договорів (полісів, свідоцтв, сертифікатів).

При виконанні та оформленні ІНДЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку. Виконання ІНДЗ є однією зі складових модулів залікового кредиту.

Індивідуальне завдання №1

1. Розробити та дати характеристику страхової послуги за такими розділами:
  - об'єкти страхування;
  - страхові ризики;
  - виключення із страхових випадків і обмеження страхування;
  - порядок укладення договору;
  - страхова оцінка, страхова сума;
  - франшиза і система відповідальності;
  - страхові тарифи, страхові платежі;
  - порядок і умови здійснення страхових виплат та страхового відшкодування.
2. Розробити рекламне оголошення на цю послугу.
3. Підготувати агітаційного листа анонімному адресатові (обсягом не менше 1.5 сторінки), в якому викласти:
  - зміст та характеристику даної послуги;
  - переваги цього виду страхування перед подібним;
  - необхідність саме такого виду страхового захисту для вашого адресата;
  - користь, яку отримає адресат у випадку прийняття вашої пропозиції.

Індивідуальне завдання №2

I. Укласти договір добровільного страхування майна юридичних осіб (додаток 1 – заява на страхування майна – опитувальний лист, додаток 2 – договір страхування майна).

II. Вивчити правила та умови страхування домашнього майна. Заповнити заяву, страхове свідоцтво про страхування домашнього майна. Заповнити документи, які характеризують врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Тематика ІНДЗ

1. Дискусійні питання суті та функції страхування.
2. Оцінка ризиків та визначення можливості їх страхування.
3. Класифікація страхування в країнах Європейського Союзу.
4. Інвестиційні стратегії страхових компаній.
5. Прибуток страховика, проблеми його формування та використання.
6. Оподаткування страхових компаній зі страхування життя.
7. Оподаткування компаній з ризикового страхування.
8. Статутні фонди страховиків, їх величини і порядок утворення.
9. Тенденції і соціальні аспекти розвитку страхування життя.
10. Добровільне медичне страхування та проблеми його розвитку в Україні.
11. Європейський ринок асистанса: висновки і перспективи розвитку для України.
12. Страхове посередництво в розвитку ефективного страхового ринку.
13. Роль страхового ринку і перспективи розвитку в умовах глобалізації.
14. Світовий ринок страхування: тенденції і протиріччя. Нові виклики глобалізації.
15. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України.
16. Залучення іноземного капіталу на страховий ринок України: проблеми та перспективи.
17. Проблеми капіталізації українських страхових компаній.
18. Страхові групи на українському страховому ринку.
19. Об'єднання страховиків та їх роль в інфраструктурі ринку.
20. Конкуренентоспроможність страхової послуги.
21. Міжнародні ринки перестраховування: досвід ринкових країн.
22. Проблеми формування українського перестраховування ринку
23. Законодавчі вимоги щодо перестраховальних операцій в Україні.
24. Реінжиніринг страхової компанії як фактор конкурентної переваги на ринку.
25. Рейтингування діяльності страхових компаній (або Рейтинг ринку страхування в Україні).
26. Проблеми формування і розміщення резервів з ризикових видів страхування.
27. Проблеми формування і розміщення резервів зі страхування життя.
28. Платоспроможність страхової компанії та умови її забезпечення в умовах ринку.
29. Зарубіжні системи оцінки платоспроможності страхових компаній та можливості їх використання в Україні.
30. Страхування професійної відповідальності та проблеми розвитку цього виду в Україні.
31. Моторне транспортне страхове бюро України та його роль в розвитку

цивільної відповідальності.

32. Проблеми розвитку обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

33. Ринок страхування життя та проблеми його розвитку в Україні.

34. Взаємозв'язок особистого та соціального страхування.

35. Проблеми оцінки майна на страховому ринку України.

36. Проблеми оподаткування страхових компаній в Україні.

37. Організаційні структури страхових компаній та проблеми їх вдосконалення.

38. Ризикові види особистого страхування та їх розвиток в Україні.

39. Проблема державного регулювання страхової діяльності.

40. Зарубіжний досвід державного регулювання страхової діяльності та можливості його застосування в Україні.

41. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту та методи їх організації.

42. Роль страхування в умовах ринкової економіки.

43. Основні етапи розвитку страхового ринку України.

44. Реалізація страхових послуг.

45. Реклама страхових послуг.

46. Поняття та зміст страхових договорів.

47. Права та обов'язки страховика.

48. Права та обов'язки страхувальника.

49. Характеристика інформаційного забезпечення маркетингових досліджень у страхуванні.

50. Порядок вирішення суперечок та припинення дії договорів страхування.

51. Організаційна структура страхової компанії.

52. Органи управління страховою компанією та їх функції.

53. Ресурси страхової компанії.

54. Склад та порядок використання фінансових ресурсів страховика.

55. Сутність, особливості та основні підгалузі особового страхування.

56. Обов'язкове особове страхування на транспорті.

57. Порядок здійснення страхових виплат при добровільному страхуванні від нещасних випадків.

58. Основні підгалузі та види страхування майна.

59. Порядок страхової оцінки об'єктів при страхуванні майна юридичних осіб.

60. Страхування технічних ризиків.

61. Економічний зміст, види відповідальності та її страхування.

62. Страхування відповідальності роботодавця.

63. Страхування депозитів.

64. Сутність та порядок здійснення співстрахування.

65. Сутність та місце перестрахування на українському страховому ринку.

66. Правове забезпечення операцій перестрахування.

67. Порядок утворення та використання вільних резервів.

68. Власні кошти та технічні резерви страховика.

69. Інвестиційна політика страховика.

Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, принципи і роль страхування	6
2	Класифікація страхування	6
3	Страхові ризики та їх оцінка	6
4	Страховий ринок	5
5	Страхова організація	5
6	Державне регулювання страхової діяльності	5
7	Особове страхування	6
8	Страхування майна	5
9	Страхування відповідальності	6
10	Співстрахування і перестрахування	5
11	Доходи, витрати і прибуток страховика	5
12	Фінансова надійність страхової компанії	5
13	Страхова послуга і особливості її реалізації	6
14	Порядок укладення та ведення страхової угоди	6
15	Страхування життя та пенсій	5
16	Страхування від нещасних випадків	5
17	Медичне страхування	5
18	Страхування підприємницьких ризиків	5
19	Сільськогосподарське страхування	6
20	Страхування технічних ризиків	6
21	Страхування кредитних і фінансових ризиків	5
22	Автотранспортне страхування	6
23	Морське страхування	5
24	Авіаційне страхування	5
25	Страхування майна і відповідальності громадян	5
Разом:		135

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.			
Характеристика теорії страхування та організації страхового ринку.			
Тема 1. (6 год.)	Практичне заняття, індивідуальне заняття	6	I
Тема 2 (6 год.)			
Тема 3. (6 год.)			
Тема 4. (5 год.)			
Тема 5. (5 год.)	Практичне заняття	4	II
Тема 6. (5 год.)			
Тема 7. (6 год.)			
Тема 8. (5 год.)	Практичне заняття індивідуальне заняття	3	III
Тема 9. (6 год.)			
Тема 10. (5год.)			
Тема 11. (5год.)			
Тема 12. (5 год.)	Практичне заняття модульна контрольна робота	2	IV
<i>Всього: <u>65</u> год.</i>	<i>Всього: 15 балів</i>		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.			
Сутність та особливості надання страхових послуг.			
Тема 1. (6 год.)	Практичне заняття, індивідуальне заняття	4	V
Тема 2 (6 год.)			
Тема 3. (5 год.)			
Тема 4. (5 год.)			
Тема 5. (5 год.)	Практичне заняття		VI
Тема 6. (5 год.)			

Тема 7. (6 год.)	Практичне заняття	4	VI
Тема 8. (6 год.)			
Тема 9. (5 год.)	Практичне заняття індивідуальне заняття	5	VII
Тема 10. (6 год.)			
Тема 11. (5год.)			
Тема 12. (5 год.)			
Тема 13. (5 год.)	Практичне заняття підсумкова модульна контрольна робота, екзамен	2	VIII
<i>Всього: <u>70</u> год.</i>	<i>Всього: 15 балів</i>		
<i>Разом:135 год.</i>	<i>Разом: 30 балів</i>		

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

<p>Оцінювання досягнень студента</p>	<p>Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.</p> <p>За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.</p> <p>Модульний контроль: упродовж семестру за різні види роботи студент може отримати 60 балів.</p> <p>Семестровий (підсумковий) контроль: складається з оцінки за модульний контроль (не більше 60 балів) та оцінки за залік або іспит (не більше 40 балів).</p> <p>Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.</p> <p>Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на лекційних (до 2 балів), практичних (до 2 балів), виконання самостійної роботи (до 2 балів), індивідуальну роботу (до 10 балів), модульну контрольну роботу (до 25 балів).</p> <p>Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань оцінюється у 25 балів.</p> <p>Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (до 10 балів).</p>
--------------------------------------	--

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3 E			<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Крайні терміни складання та перескладання дисципліни	Перескладання здійснюється відповідно до графіка
Правила академічної доброчесності	<p>Перевірка навчальних робіт на плагіат (згідно Положення про академічну доброчесність і Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
Вимоги до відвідування	Пропущені заняття (лікарняні, мобільність і т.ін.) можна відпрацювати, виконавши всі завдання, зазначені в інструкціях до практичних занять, переслати в електронному варіанті на електронну пошту або на платформі Moodle. Здобувачі вищої освіти можуть отримати електронні презентації лекцій і самостійно ознайомитись із матеріалом при об'єктивних причинах пропуску занять.

ПЕРЕВІРЕНО:

_____ (посада, звання)

_____ (_____)

(підпис)(прізвище та ініціали)

_____ 20__ р.